

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 13.11.2025

Lautakunnan lausunto Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkoesitykseen, vaihe 2

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta tunnistaa hyvinvointialueen taloudellisen sopeutustarpeen ja väestörakenteen muutokset, jotka edellyttävät palveluverkon uudistamista ja palvelutuotannon kehittämistä koko alueen näkökulmasta.

Lautakunta kuitenkin painottaa, että talouden tasapainottaminen ja palvelujen turvaaminen eivät ole toisiaan poissulkevia tavoitteita, vaan toisiaan tukevia. Tämä edellyttää kuitenkin suunnitelmallista toimeenpanoa ja inhimillisesti kestävää muutoksenhallintaa.

Lautakunta huomioi lausunnossaan valtiovarainministeriön arviointiryhmän antaman palveluverkkoon liittyvän toimenpide-ehdotuksen, jonka mukaan palveluverkko tulee viedä päätöksentekoon ja toimeenpanna kokonaisuudessaan siten, että saavutetaan vähintään tavoitellut, 18,6 miljoonan euron kustannussäästöt.

Lautakunnan yleiset painotukset

- **Liikkuvat palvelut ja palvelupisteet:** Lautakunta pitää liikkuvien palveluiden ja monipalvelupisteiden kehittämistä myönteisenä ja kannustaa rohkeisiin ratkaisuihin. Palveluiden suunnittelussa tulee hyödyntää asukkaiden kokemuksia ja palautetta, jotta ratkaisut vastaavat alueellisiin tarpeisiin.
- **Valinnanvapaus:** Lautakunta kannattaa käytäntöä, jonka mukaan asukkaat voivat hakeutua vapaammin eri terveysasemille.
- **Digitaaliset palvelut:** Digitaalisia palveluja on kehitettävä edelleen ja digitaalista osaamista vahvistettava. Samalla on turvattava fyysiset palvelut niille asiakasryhmille, joilla ei ole edellytyksiä hyödyntää sähköisiä palvelukanavia.
- **Tilankäyttö:** Yhteiskäyttötilojen ja monipalvelupisteiden lisääminen on kannatettavaa, sillä se tukee resurssiviisasta palvelurakennetta ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
- **Hoitoketjut ja jatkuvuus:** Lautakunta korostaa hoidon jatkuvuuteen tähtäävien mallien (esimerkiksi omalääkäri- ja ammatinharjoittajamalli) kehittämisen merkitystä hoidon jatkuvuuden, asiakkaiden luottamuksen ja palvelujen vaikuttavuuden varmistamisessa.
- **Kumppanuudet ja yhteistyö:** Kumppanuuksia kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien kanssa on vahvistettava määrätietoisesti. Lautakunta korostaa, että palveluverkkoa ei tule tarkastella pelkästään yksittäisten toimipisteiden määrän tai sijainnin näkökulmasta, vaan sen tulee tukea laajempaa alueellista verkostoa, joka edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa yhteistyötä eri toimijoiden, kuten kuntien, järjestöjen, seurakuntien, ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.
- **Elinvoima:** Lautakunta painottaa, että elinvoima ei synny yksittäisten toimipisteiden lukumäärästä, vaan toimivasta kokonaisuudesta – siitä, miten hyvin palvelut, elinkeinoelämä, liikenneyhteydet ja yhteisöt tukevat toisiaan. Lautakunta ymmärtää huolen palveluverkkomuutosten vaikutuksista alueiden elinvoimaan, mutta näkee myös mahdollisuuksia: yhteistyön vahvistaminen kuntien ja palveluntuottajien kanssa voi vahvistaa alueiden toimintakykyä ja synnyttää uusia ratkaisuja ja innovaatioita.

Toimeenpano ja sen seuranta

Lautakunta kantaa huolta siitä, että palveluverkkomuutokset voivat alkuvaiheessa lisätä asiakkaiden ja henkilöstön epätietoisuutta ja epävarmuutta sekä heikentää hetkellisesti myös asukkaiden luottamusta palveluihin. Toimeenpanossa on panostettava selkeään, jatkuvaan ja helposti saavutettavaan viestintään – mitä muuttuu, missä ja milloin.

Henkilöstön jaksaminen, osallistaminen ja osaamisen kehittäminen ovat muutoksen onnistumisen kannalta kriittisiä tekijöitä. Hyvinvointialueen tulee panostaa moniammatillisiin tiimeihin, yhteisiin toimintamalleihin ja toimivaan sisäiseen viestintään. Samalla kustannustietoisuutta ja talousosaamista on vahvistettava organisaation kaikilla tasoilla.

Yhteenveto

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta edellyttää toimeenpanossa erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- **Palvelujen saavutettavuus:** Toimeenpanossa on seurattava palvelujen saavutettavuutta ja vastattava paikallisiin palvelutarpeisiin erityisesti niillä alueilla, joilla kiinteä toimipiste muuttuu liikkuvaksi toimipisteeksi. Liikkuvien palvelujen riittävyys, laatu ja alueellinen kattavuus on varmistettava, ja asukkaat on otettava mukaan niiden suunnitteluun.
- **Henkilöstö:** Henkilöstön riittävyys, työhyvinvointi ja muutosjohtaminen on turvattava koko toimeenpanon ajan.
- **Viestintä:** Viestinnän on oltava avointa, selkeää, oikea-aikaista ja monikanavaista